

Amsterdams Historisch Museum

Postadres:

Amsterdams Historisch Museum
Nieuwezijds Voorburgwal 359
1012 RM Amsterdam tel. 020-5231822

Ingangen:

Nieuwezijds Voorburgwal 357
Kalverstraat 92
St. Luciensteeg 27

GESCHIEDENIS VAN HET GEBOUWENCOMPLEX

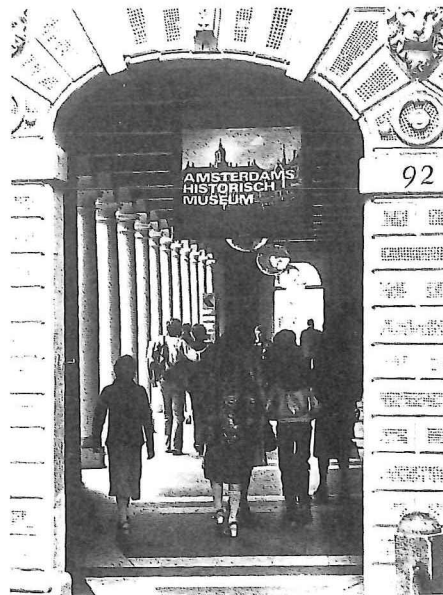
Sint Luciën klooster

De geschiedenis van de plaats waar het museum thans is gehuisvest gaat ver terug. Reeds in 1414 was hier het Sint Luciën klooster gevestigd. Dit grensde aan het Begijnhof. Op de plaats van het koehuis van de kloosterzusters bevindt zich nu 'In de oude Goliath', het restaurant van het museum. Toen Amsterdam in 1578 in de opstand tegen het Spaanse gezag werd gedwongen de zijde van de Prins te kiezen, kwamen de meeste bezittingen van de katholieke instellingen aan de stad. Kort daarop, in 1580, werd in de gebouwen van het Sint Luciën klooster het Burgerweeshuis gevestigd. In dit weeshuis waren uitsluitend kinderen opgenomen wier ouders 'poorter' van Amsterdam waren.

Burgerweeshuis

Het oude gebouwencomplex werd ingrijpend gewijzigd. Aan de oostzijde van de meisjesbinnenplaats, werd een deel van de kloostervleugel afgebroken en werd een nieuw, door Hendrick de Keyser ontworpen gebouw

opgetrokken. In de periode 1634-1635 volgde de meest ingrijpende verbouwing aan deze binnenplaats: naar ontwerp van Jacob van Campen, later ontwerper van het stadhuis (thans Paleis), kwamen er nieuwe vleugels aan de noord-, west- en

ingang Kalverstraat 92

zuidzijde. De oude kloostergebouwen werden gesloopt. Tenslotte volgde in 1745 de vernieuwing van het door Hendrick

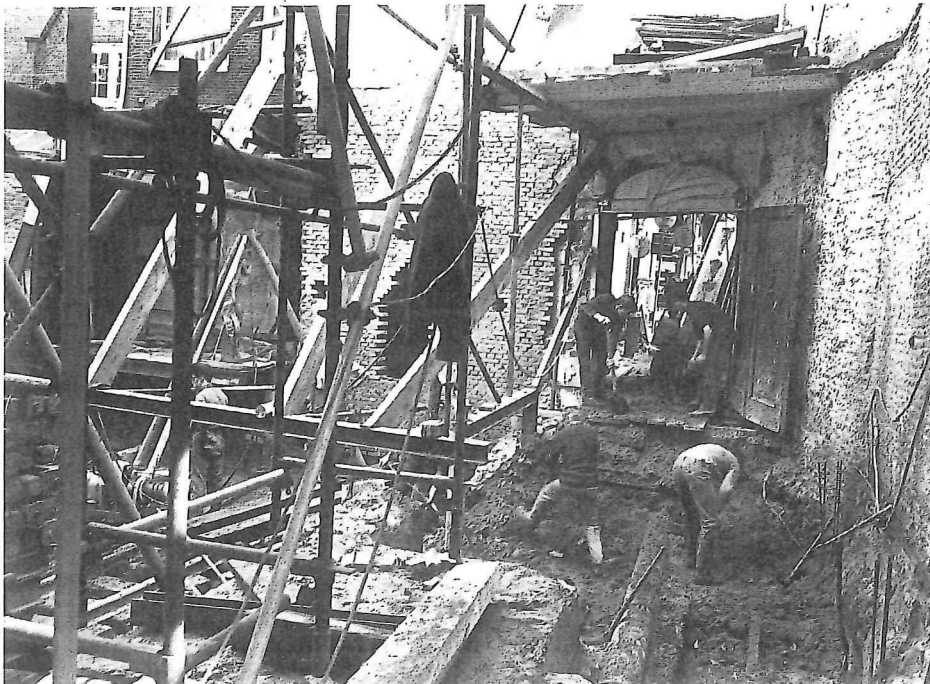
de Keyser ontworpen gedeelte. Dit gebouw werd zowel in- als uitwendig aan de drie overige vleugels aangepast. Omstreeks 1631 kreeg het weeshuis de beschikking over de aangrenzende gebouwen van het Oudemannenhuis, gelegen aan wat op de plattegrond als jongensbinnenplaats is aangeduid. Daar werden na de verbouwing de jongens gehuisvest. De meisjes en kinderen bleven wonen om de meisjesbinnenplaats. Het hoofdgebouw van het Oudemannenhuis, een fraai renaissancehuis, bleef tot 1739 ongewijzigd. Toen kreeg het een geheel nieuwe gevel.

Voor het oude kloosterkoehuis verrees in 1632 een galerij, waarschijnlijk ontworpen door Pieter de Keyser, de zoon van Hendrick. Hierboven kwam de school van het weeshuis. De oostelijke vleugel van deze binnenplaats bestaat uit een wand met kastjes, waar de weesjongens hun bezittingen in konden opbergen. De wand dateert uit 1762.

Na de verbouwing van 1634-1635 ontstond de derde en laatste binnenplaats die als kinderspeelplaats in gebruik werd genomen. Bijna vier eeuwen lang tot 1960, bleef het Amsterdams Burgerweeshuis in dit gebouwencomplex gevestigd.

Restauratie 1963-1975

In 1962 besloot de gemeenteraad tot aankoop van de leegstaande panden, om er het Amsterdams Historisch Museum in onder te brengen. Dit museum was reeds op 2 november 1926 in het Waaggebouw aan de Nieuwmarkt geopend. Maar Amsterdams enig bewaard gebleven middeleeuwse stadspoort (in 1448 gebouwd als Sint Antoniespoort, later als waag gebruikt) was veel te klein om het historische bezit van Amsterdam tot zijn recht te laten komen. De verzameling bleef over een aantal Amsterdamse musea verspreid. Om deze versnippering op te heffen werd besloten het museum naar het voormalige weeshuis over te brengen.

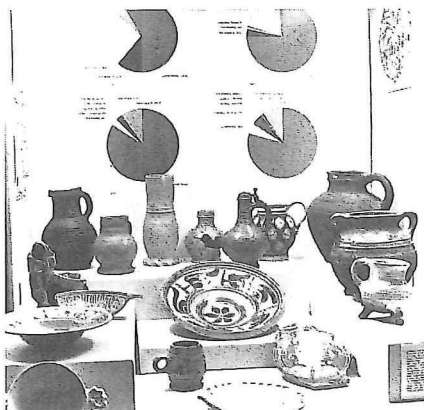

tentoonstellingsgebouw tijdens de restauratie

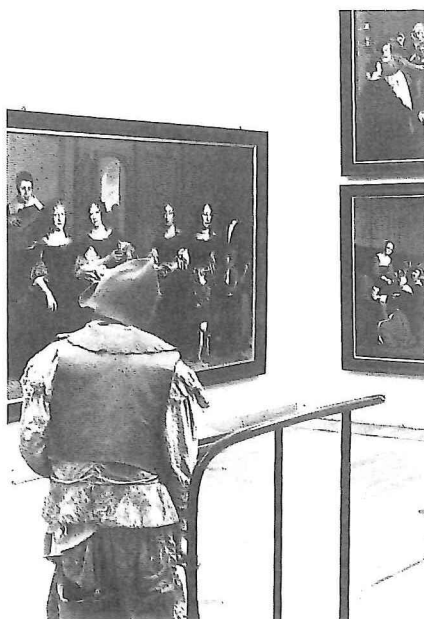
Voor het zover was moest er echter grondig gerestaureerd worden. De architecten die deze taak op zich namen, B. van Kasteel en J. Schipper, hebben tijdens de twaalf jaar durende restauratie, de buitenzijde van de gebouwen vrijwel geheel in oude staat gelaten. Een uitzondering is de aanleg van de Schuttersgalerij, een soort 'museumstraat'. In deze galerij (die ligt op de plaats van de in 1865 gedempte Begijnensloot tussen het Oudemannenhuis en het weeshuis) hangen de grote groepsportretten van de leden van de schuttersgilden. De passage is vrij toegankelijk. Op 27 oktober 1975, precies 700 jaar na de vroegst bekende schriftelijke vermelding van Amsterdam, kon het gehele museum voor het publiek geopend worden.

zaal 6 'Hart van een machtige stad'

aardewerk bodenvondsten

zaal 11 'Arm en rijk'

DE VERZAMELING VAN HET AMSTERDAMS HISTORISCH MUSEUM

Het Amsterdams Historisch Museum geeft een overzicht van de geschiedenis van Amsterdam van het begin, in de tweede helft van de 13e eeuw, tot in onze tijd. Dit geschiedt voornamelijk aan de hand van historische voorwerpen, schilderijen, prenten en tekeningen. Foto's, kaarten en audio-visuele middelen vullen deze aan.

De verzameling is deels afkomstig van de verschillende gilden, deels van het stadhuis en van voormalige stedelijke instellingen (zoals de weeshuizen, gasthuizen en tuchthuizen). Een ander bestanddeel van de verzameling wordt gevormd door de vele schilderijen, tekeningen en prenten, die sinds de 2e helft van de 19e eeuw door particulieren aan de stad en later aan het museum werden geschonken. Ten slotte is de collectie door aankopen uitgebreid. Aanvankelijk bleven deze beperkt. In de laatste tientallen jaren werd doelbewust gepoogd deze zwakke plekken aan te vullen.

Ook in het recente verleden leverden particulieren hun bijdrage, zowel individueel als door de oprichting van de 'Stichting tot Bevordering van de Inrichting van een Nieuw Historisch Museum' (1960). Deze stichting

bracht gelden bijeen, bestemd voor de aankoop van kunstvoorwerpen. Ook na de opening op 27 oktober 1975 bleef de stichting bestaan, nu onder de naam 'Stichting Amsterdams Historisch Museum 1975'. De historische verzameling, die thans in het museum is ondergebracht, heeft een aantal beperkingen. Dit vindt zijn oorsprong in de geschiedenis van Amsterdam zelf en in de wijze waarop de verzameling tot stand kwam. Uit de zeven eeuwen van zijn bestaan zijn de 17e en 18e eeuw sterk vertegenwoordigd. Het materiaal uit de eerste eeuwen is veel schaarser, al leveren archeologische vondsten thans een belangrijke bijdrage. Ook de 19e en 20e eeuw zijn betrekkelijk mager vertegenwoordigd, omdat de aandacht voor deze, nog dichtbij liggende periode, pas vrij kort is geweest. Een beperking van heel andere aard wordt gevormd door het feit dat de kunstvoorwerpen in de verzameling de geest en de instelling weerspiegelen van de welvarende burgers. Zij konden veel nalaten en bovendien was hun bezit het bewaren waard. Slechts de archeologische vondsten vormen hierop een uitzondering en laten iets van het dagelijks leven van de gewone man zien.